

ມີໄຊຊະນະປ່າງຄົບຖ້ວນ ໂດຍຫາງພັກແອຸ້ງຜູ້ໃດແກ່ພວກເຮົາ

ໂດຍ ແອວເດີ ພອນ ວິ ຈອນສັບ

ແຫ່ງສາວີກເຈັດສິບ

ຂຶ້ນໃນໂລກຮ່ວມດ້ວຍການທິດລອງ, ທິດສອບ ແລະ ຄວາມວຸ້ນວາຍ, ແລະ ການທິດສອບບາງຢ່າງ
ທີ່ເຮົາປະເຊີນໃນຂຶ້ນນີ້ ແມ່ນຍາກໝລາຍແຫ້ງ. ປ່ວຍຈະເປັນຄວາມຈົບປ່າຍ, ຄວາມທຳລະຍົດ, ການລື້ລວງ,
ການຕາຍຂອງດິນທີ່ເຮົາກຳ, ໄພທີ່ມະຊາດ ຫລື ບັນຫາອືນງົງ, ຄວາມເຈັບປວດເປັນພາກ
ສ່ວນຂອງປະສົບການໃນໂລກມະນຸດນີ້. ຊລາຍຄົນແປກໃຈວ່າເປັນຫຍຸ້ງ ເຮົາຕື່ອງປະເຊີນຕົກວາມ ຫຼູ້ຍາກ.
ເຮົາກູ້ວ່າເຫັນຜົນອົນຫຍຸ້ງ ນຶ່ນແມ່ນເຜື່ອທິດສອບສົດທາຂອງເຮົາເຜື່ອໃຫ້ເຫັນວ່າ ເຮົາຈະ
ເຮັດຫຼູກປ່າງທີ່ພັກແຜ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າໄດ້ບໍ່ນຳເຮົາໃຫ້ເຮັດລົບ. ¹ ໂຊກທີ່ຂຶ້ນໃນໂລກນີ້ເປັນປ່ອນທີ່ເພົາະສົນ
ທີ່ສຸດສໍາລັບເຮົາທີ່ຈະປະເຊີນ ແລະ ຜ່ານການທິດສອບເຫຼົ່ານີ້. ²

ແຕ່ວ່າການທິດສອບເຫຼົ່ານີ້ພົບຝຽງແຕ່ທິດລອງເຮົາເຫັນນັ້ນ. ມັນເປັນສົງທິສໍາຄັນທີ່ສຸດສໍາລັບຄວາມ
ພົດທະນາລົກສະນະອົນສົກສິດຂອງເຮົາ. ³ ຊຸກ້າກວ່າເຮົາຕອບ ໂຕ້ຕໍ່ຄວາມເຈັບປວດນີ້ ຢ່າງຖືກຕື່ອງ,
ແລ້ວມັນຈະເປັນສົງທິຂີ້ທີ່ໄວ້ເຜື່ອຄວາມກ້າວໜ້າຂອງເຮົາ. ⁴

ແອວເດີ ອື່ສັບ ແອັຟ ວິດນີ້ ໄດ້ກ່າວວ່າ, “ບໍ່ມີຄວາມເຈັບປວດໃດທີ່ເຮົາອື່ນ, ບໍ່ມີການທິດສອບໃດ
ທີ່ເຮົາປະສົບການ ຈະເສຍໄປລ້າງ.... ບຸກປ່າງທີ່ເຮົາໄດ້ຮັບ ແລະ ໄດ້ອັດຫົນ, ໂດຍລະເບາະເມື່ອເຮົາ
ອິດກົນໄດ້ນານ, ມັນຈະສ້າງລົກສະນະຂອງເຮົາໃຫ້ເຂັນແຂງຂຶ້ນ, ແຕ່ໃຫ້ຈົດໃຈຂອງເຮົາບໍລິສູດຂຶ້ນ,
ເສັນຂະໜາຍຈົດວິນຍານຂອງເຮົາ, ແລະ ແຕ່ໃຫ້ເຮົາອື່ອນ ໂຍນ ແລະ ມີໃຈບູນໝາຍຂຶ້ນ....
ຜ່ານຄວາມເສົ້າໂສກເສຍໃຈ ແລະ ຄວາມຫຼູກບາກລົບປາກ, ມັນຈະເຮັດໃຫ້ເຮົາໄດ້ຮັບຄວາມກຸ້ຂົບວ່າເຮົາ
ມາທີ່ໄຟອົກຫຼັບຂຶ້ນ.” ⁵

ບໍ່ດິນນານີ້ເດັກນີ້ອີຍຜູ້ຊາຍອາຍຸເຫົາປີໄດ້ກວດພະຍາດວ່າເປັນມະເລົງໃນກະດຸກ. ຫ່ານໝີໄດ້ອະຫິບາຍ
ການກວດ ແລະ ການຮັກສາ, ເຊິ່ງຕື່ອງເຮັດຄົມໝາລາຍເດືອນ ແລະ ຮ່າມດ້ວຍການຜ່າຕົດໃຫຍ່.
ຫ່ານໝີບອກວ່າຈະເປັນເລົາຫຼີຍາກລົບປາກໝາຍລາຍລົບສໍາລັບເດັກຂາຍຄົນນີ້ ແລະ ຄອບຄົວຂອງເຮົາ,

ແຕ່ກີເວົ້າຕົ້ນໄປອີກວ່າ, “ຜູ້ນຫາມຂອຍລວງ, ຂອຍຈະເປັນເພື່ອນເດີນບໍ່ ໄລົງຈາກຫຼາຍໝັດຕັ້ງຈານຝຶນໄປ?”
ຂອຍບອກເຈົ້າເຈົ້າວ່າ, “ບໍ່, ເຈົ້າຮະບໍ່ເພື່ອນເດີນ. ເຈົ້າຮະເຂັ້ມແຂງໃຈນີ້. ເຈົ້າຮະຄືສູດຍອດ!”

ທ້າງຄົກນເຊີ່ນ ຢູ່ຮ່ອມພຸ້ໄລແກນ ເປັນບໍ່ອນປິນພູ້ທີ່ຂ່າຍະເຈົ້ານີ້ກ່ອນລາຍ. ແຕ່ລວມມາດ້ວຍລົ້ນ
ທີ່ວ່າຫຼັກຮ່ອມພຸ້ ຂ້າງລຸ່ມທີ່ສະວຍງາມໄດ້ຈາກຮອມພຸ້. ກ່ອນລະຂົ້ນໄປເຫຼົງຮອມພຸ້ໄດ້ບໍ່ເປັນເລືອງງ່າຍ.
ຕ້ອງປິນຂົ້ນໄປຕະໜາລອດ, ແລະ ກ່ອນທີ່ຈະເຖິງຮອມພຸ້, ຕ້ອງເຜົ່ານສ່ວນທີ່ຂຶ້ນໜາລາຍບໍ່ອນ, ແຕ່ກຶ່ງຄືນຄ່າ
ເມືອໄປເຫຼົງຮອມພຸ້ເວັະທີ່ວ່າຫຼັກສະວຍງາມທີ່ສູ່. ວິທີດູວ່າເຫົ້ານີ້ທີ່ຈະເຫັນທີ່ວ່າຫຼັກໄດ້ ຄືຈະຕ້ອງປິນຂົ້ນພຸ້.

ແບບແຜນໃນພនະຄົມີ້ ແລະ ໃນຊື່ດສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ທີ່ລາຍງ່ອງໃນຄວາມມິດນີ້, ການທີ່ດສອບອົນເປັນຕາຢ້ານທີ່ສຸດກາຍເປັນເຫດການທີ່ດັ່ນເປັນພິເສດ ແລະ ແຮດໃຫ້ໂຮງຈະເລີນເຕີບໃຫຍ່. ພໍລົງຈາກຄວາມຫຼັກຍາກລົ້ມບາກໜາລາຍ ແລ້ວບອນກໍຈະໜ້າລົ້ງໄໝລເຊົ້າມາ.⁸ ລູກໜາລານຂອງອີດສະຫະເຮັດໄດ້ທີ່ກັບຢູ່ແຄນີ່ງໜະລາດເລັດ ກ່ອນທະເລຈະເປີດອອກ.⁹ ນີ້ໄປໄດ້ປະເຊີບຕື່ອນຕະລາຍ, ພວກອ້າຍເພີນໄດ້ໃຈຮ້າຍໃຫ້ເພີນ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມລົ້ມເຫຼວກ່ອນທີ່ເພີນຈະໄດ້ແຕ່ງຈາລິກ ຫອງເຫຼີດອີງ.¹⁰ ອຳນາດຂອງຄວາມຊົກ້າຍຄວບຄຸມໂຄເຊີບ ສະນິດ ຢ່າງໜັກຈົນເພີນເກີດບ ຈະຟ້າ ພົນາດ. ເມື່ອເພີນເກີດບ ຈະຕົກຕ່າງໆທີ່ສຸດ, ພຣະບິດາ ແລະ ພຣະບຸດໄດ້ມາຢືນມປາມເພີນ.¹¹ ສ່ວນໜາລາຍແລ້ວເຫຼື່ອປ່ຽນໃຈເຫັນລົມໃສຈະພືບຄວາມໝູ້ຍາກກ່ອນທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະຮັບບັນດາ.

ແມ່ນຫຼັງໝລາຍຈະຫຼຸດວາມເຈັບປາດຂອງການອອກລູກ ກ່ອນຈະກາຍເປັນການເກີດອົນນະໜີດສະໜັບ. ທ່ານໄລຍໍ້ເຮົາເຫັນວ່າພອນຄະແນາມນາມ້າຫລົງຈາກເຮົາທີ່ນີ້ມີຫຼຸກທີ່ລະນາມກົບການທີ່ດີເສັບຊອງເຮົາ.

ຕອນແມ່ນຕຸ້ອຂອງຂ້າພະເຈົ້ານີ້ອາຍຸໄດ້ 19 ປີ, ເພີ່ນເປັນພະຍາດທີ່ເຮັດໃຫ້ເພີ່ນເຈັບປາດໜັກ. ຕົ່ມກຳເພີ່ນໄດ້ເວົ້ວວ່າ, “ແມ່ນຕຸ້ຍ່າງປີໄດ້. ຕົນຂອງແມ່ນຕຸ້ບິດບໍລິຫານເພື່ອນີ້ແລ້ວໝລາຍເດືອນ. ກະດຸກອ່ອນນີ້ກັນກັບຝອງນີ້, ເມື່ອແມ່ນຕຸ້ເອົາຕົນຢູ່ບັນຍືນມີຄວາມຮູ້ລົງກັບວ່າໄຟຟ້າຂ້ອຍ.”¹² ຂະນະທີ່ເພີ່ນໄປມາປີໄດ້ ແລະ ເຈັບປາດຫຼຸກທີ່ລະນາມານີ້ສຸດເພີ່ນໄດ້ຈານປຶ່ມນ້ອຍຈາກສາສານຈົກຂອງພວະເປົ້າຄົດແຫ່ງໄຟຟ້າ. ຢູ່ກັນທີ່ຈະເປັນໄດ້ປຽບໃຈເຫຼືອນໃສ ແລະ ຕົ່ມກຳກັບບັບຕົວສະນາ. ທ່ານໄລຍໍ້ການທ້າທາຍບາງຢ່າງ
ຂຶ້ອຍໃຫ້ເຮົາຕຽນຝ້ອມສໍາລັບເຫຼັດການອັນສໍາຄັນ.

ໝໍາມກາງບໍ່ນໝາຕ່າງໆ, ເບີ່ງຄົວ່າປະສົບການກ່ຽວກັບຄວາມ ອັບອາຍຂ່າຍໜີ້, ຄວາມເສົາໄສກເສຍໃຈ ຈະບິ່ງໃຫຍ່ກວ່າພອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ. “ເມື່ອພວກເຮົາຖືກຕືລືສອນນີ້ມີແຕ່ເສົາໃຈ ບໍ່ເປັນຫຼຸ້ນໃຈເລີຍ. ແຕ່ພາຍລຸນນາ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຕືລືສອນໄດ້ວິທີລົງ ໂທດກຳບໍ່ງເກີດເຜີນດີ: ເຮັດໃນສົງຫຼຸ້ນອັບຫົ່ງ ແລະ ຂະໜາຍາຍສົນທຶນກອອກໄປ.”¹³ ອົກຄະສາວິກ ໂປ່ໂລ ໄດ້ສອນວ່າ “ຝ່າຍຄວາມຫຼຸກລົ້າບາກອ້ນເບົ້າບາງ” ແລະ ຂົວຄາວທີ່ພວກເຮົາທີ່ນີ້ ແມ່ນເພື່ອຕຽນພວກເຮົາກັ້ວັນສະ່ງໆລາວັນຍິ່ງໃຫຍ່ ແລະ ຕະໜາລອດໄປ ຈົນໜາທີ່ປົງບປີໄດ້.”¹⁴ ເປັນສົງຫຼຸ້ນສົນໃຈທີ່ໂປ່ໂລໄດ້ໃຊ້ຄົວຫົ່ງ “ຄວາມລົ້າບາກອ້ນເບົ້າບາງ.” ເປັນຄົວເຈົ້າທີ່ມາຈາກຫຼຸ້ນໃດຖືກຂໍ້ນິຕີ, ຖືກແກວວ່າກ້ອນໜີ້ໃສ່, ເຮັດໜ້າລົມ, ຖືກຈຳຄຸກ, ແລະ ເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ປະສົບຕີ ການທີ່ດີເສັບຊອບຕ່າງໆ.¹⁵ ຂ້າພະເຈົ້າໝັ້ນໃຈວ່າເຮົາຕົວໝາຍຄົນຈະບົດວ່າເປັນຄວາມລົ້າບາກຢ່າງເລັກນິ້ອຍ ແຕ່ຫຼັກປຽບທຸກໃສ່ພອນ ແລະ ການເຕີບໃຫຍ່ທີ່ໃນທີ່ສູລເຮົາຈະ ໄດ້ຮັບແລ້ວ, ຫຼັງໃນຊີວິດນີ້ ແລະ ນິລັນດອນ, ຄວາມລົ້າບາກຂອງເຮົາແມ່ນເລັກນິ້ອຍຢ່າງແຫ້ຈົງ.

ເຮົາປີໄດ້ສະເໜີວ່າໝາການທີ່ດີເສັບ ແລະ ຄວາມຫຼຸກລົ້າບາກຂອງເຮົາ. ການເດີນທາງສົ່ວນຕົວຜູ້ຈານ ຂີດນີ້ຂອງເຮົາຈະມີໃຫ້ພົດລົ້າລັບຄວາມຕ້ອງການຂອງເຮົາ. ການທີ່ດີເສັບພາຍປ່າງເປັນພາກສ່ວນ ຖໍາມະຊາດຂອງການເປັນປຸ້ຂອງເຮົາໃນ ໂສກນີ້, ແຕ່ການທີ່ດີເສັບເຫຼົ່ວ້ານີ້ເປັນສ່ວນສໍາຄັນໃນການກັ້ວ້າຫຼົ້າຂອງເຮົາ.

ເມື່ອພາລະກິດການເສັບຊອບລົມໄດ້ແລ້ວ ໃຫ້ລົມໃນໄລກມະນຸດໄກ້ຈະຈົບລົງ, ພຣະອົງໄຫ້ ປະສົບການຕົການທີ່ດີເສັບຊອບອ້ອນຮ້າຍແຮງທີ່ສຸດກວ່າສົງໃດທີ່ໜີ້---ຄວາມຫຼຸກທີ່ລະນາມປ່າງລາຍ້າດ

ໃນສວນເຄີຍເຊົມາເບີ ແລະ ຢູ່ພູ້ອັນກະໂຫລກ. ສິງເນື້ອໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການຝຶນຄົນຂີ້ວິດຢ່າງມີລັດລະພົມທາບ ແລະ ໄດ້ສັນຍາວ່າວັນໜີ້ຄວາມຫຼຸກໍ່ລະມານຫຼັງໝົດຂອງເຮົາຈະໜາຍໄປ. ຄວາມຫຼຸກໍ່ລະມານຂອງ ດັກະວິງ ເປັນສິງຈຳເປັນເຜີຍຈະມີຄູບ ໂມງທີ່ວ່າງເປົາ ຕອນເຊົາຂອງວັນທີສະເຕີນນັນ ແລະ ຕົກວາມອອະນະໂຕ ແລະ ຊົວດິນລັດລະບົບຂອງເຮົາໃນອານາຄົດ.

ບາງຄົງເຮັດວຽກຈະເຕີບໃຫຍ່ປາດສະຈາກການທີ່ດັສອນບ ແລະ ພົດທະນາຄວາມເຂົ້າມແຂງປາດສະຈາກການດືນລົບ. ແຕ່ວ່າການເຕີບໃຫຍ່ຈະປຶກເກີດຂຶ້ນຫຼັກເລີ້ມກຫາງອອກອໍນງ່າຍໆ. ເຮັດວຽກໃລໝາງ ແລ້ວແຈ້ງລົງວ່ານັ້ນກິລາທີ່ບໍ່ຜົກ ຈະປຶກວິວນກາຍເປັນນັ້ນກິລາລະດັບໄລຍກໄດ້. ເຮັດວຽກລະຫວ່າງວ່າ ເຮັດວຽກຈະປຶກໃຈເຕີມໄດ້ຍັນທີ່ຊ່ອຍເຮັດວຽກສະບະດັບສັກສິດ.

ຈະບໍ່ມີການທຶນສອບໃດ ແລະ ຄວາມລຳບາກຍາກແຄ້ນໃດທີ່ເຮົາປະເຊິ່ງຈະເຫັນອາກວ່າຄວາມສາມາດຂອງເຮົາເພົາວະເຮົາມີໜາງຊ່ອຍເຫຼືອຈາກພົນະຜູ້ຊ່ອຍໃຫ້ລອດ. ເຮົາສາມາດເຮັດໝູກລົງຜ່ານພົນະຄົນດີ່ຕູ້ຫຼັດໃຫ້ເຮົາຂົ່ນແຂງ.¹⁶

ໝລົງຈາກໄດ້ໜາຍຈາກການຫ້າພາຍຫາງສູງກະບົດພາບທີ່ ສ້າຍແຮງເແລ້ວ, ແອວເດີ ຊື່ເປີດ ດີ ແຮກ
ໄດ້ກ່າວໃນກອງປະຊຸມໃໝ່ຢັດເນື່ອວ່າ: “ຂ່າພະເຈົ້າໄດ້ບອກພຣະເຟີ່ເປັນເຈົ້າວ່າ ຂ່າພະເຈົ້າໄດ້ຮູບນີ້
ບິດຮູບແລ້ວ ແລະ ບໍ່ຈຳເປັນທີ່ຂ່າພະເຈົ້າຕີ້ອງປະເຊີນກໍບຄວາມເຈັບປາດອີກຕີໄປ. ຄຳຂຶ້ນອົງນີ້ນ
ເບີງຄົວຈະບໍ່ໄດ້ເຜົນ, ເບານມີນແຈ່ລົມແຈ້ງຕົ້ນຂ່າພະເຈົ້າວ່າ ອັນຕອນການເຮັດໃຫ້ບໍລິສັດນີ້ ຂ່າພະເຈົ້າຕີ້ອງ
ອິດຫົດຈົນເຖິງເວລາຂອງພຣະເຈົ້າ ແລະ ໃນວິທີຂອງພຣະອ້ອງ. ຂ່າພະເຈົ້າໄດ້ຮູບນີ້ວ່າ ຂ່າພະເຈົ້າບໍ່ຖືກ
ປະປອຍໃຫ້ຢູ່ເກມລົ້າພົ້ງ ເພື່ອປະເຊີນກໍບຄວາມຫຼິດສອບ ແລະ ຕວາມລົ້າບາງລາງແຄ້ນ ແຕ່ຈະມີໝູດ
ສະໜ້ວນເບີງແຍງຂ່າພະເຈົ້າ. ມີໝູດສະໜ້ວນບາງອ້ອງຢູ່ໃກ້ແມ່ນທ່ານໝົ້າ, ແລະ ດັບພະຍາບານ, ແລະ
ລົ້າໂນມືສູດໃດ ຜົນລະບາຍືແລ້ນິດຂອງຂ່າພະເຈົ້າ, ບາງແມ່ນອໍາຍູ້ນຳ. ແລະ ບາງໂຄກາດ, ເມືອພຣະນີ້
ເປັນເຈົ້າປະສົງ, ຂ່າພະເຈົ້າໄດ້ຖືກປອນ ໂພນດ້ວຍເຟີ່ມາຢືນມາຈາກສະໜ້ວນ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມ
ແນ່ນອນໃຈກົງວັນຂຶ້ນຂອງ ໃນເວລາທີ່ຂ່າພະເຈົ້າຕີ້ອງການ.”¹⁷

ຝນະບໍດາເທິງລະຫວ່າງນັກເຕີ້າ ແລະ ເຮົາວ່າ ສູງໃດໆແມ່ນທີ່ໄວ້ວາງໃຈໃນພັນະເຂົາຈະໄດ້ປະການ
ຊ່ອຍເຫຼືລືກັບການຫ້າຫາຍຂອງເຂົ້າ ແລະຄວາມໝູ້ຍາກຂອງເຕີ້າ ແລະ ຄວາມໝູ້ໜໍລະມານຂອງເຕີ້າ ແລະ
ຈະຖືກຍິກຂຶ້ນໃນວັນສຸດທ້າຍ.¹⁸ ວັນໝູ້ເມື່ອເຕີ້າຜົ່ານີ້ມານີ້ໄປປົກກາເບື້ອງນີ້, ເຕີ້າຈະ

ປາຖະໜາໝາລາຍໝັດທີ່ຈະໄດ້ຍິນໃໝ່ໜູ້ບອກເຮົາວ່າ “ໂສ, ເຈົ້າເຮັດໄວ້ແລ້ວ.” ແຕ່ເຮົາຢ່າງໃຫ້ ພົມຄື່ງເປັນເຈົ້າບອກເຮົາວ່າ “ຈຳເຮັດໄວ້ດີ ຄົນໃຊ້ໜຸດ ແລະ ສັດຊື່ເປີຍ!”¹⁹

ຂ້າພະເຈົ້ານັກຄ້າເວົ້າຊອງໄປໄລ ທີ່ວ່າ:

ຂ້າພະເຈົ້າແຈ້ງວ່າພັນຕະເຈົ້າຊີ້ງພັນຕະຊື່ນຢູ່ ແລະ ພັນຕະບຸດຂອງພັນຕະອົງ ພັນຕະເປົ້າຄົກຄົດຂີ້ງພັນຕະຊື່ນຢູ່.
ຂ້າພະເຈົ້າຍັງຫຼືອີກວ່າ ຜໍານາມານຊື່ຍເຫຼີດຂອງພັນຕະອົງທີ່ໄສທີ່ ເຮົາສາມາດເປັນ “ຜູ້ໃຊ້ຂະບະ”
ເຖິງແມ່ນວ່າເຮົາຈະປະສົບກັບຄວາມຍາກລົ້າບາງໃນຂຶ້ດິດນີ້. ເຮົາຈະສາມາດກາຍເປັນເພື່ອຄົດຕຳ
ພັນຕະອົງທີ່ໄສທີ່ໄດ້. ໃນພັນຕະນາມຂອງພັນຕະເປົ້າຄົກຄົດ, ອາແນນນ.

ແພລັງທ້າງອີງ

1. ເປົ້າ 1 ເປົ້າ 1: 6–8; Abraham 3:25.
2. ເປົ້າ 1 ເປົ້າ 2:20.
3. ເປົ້າ 2 ເປົ້າ 1:4.
5. Orson F. Whitney, in Spencer W. Kimball, *Faith Precedes the Miracle* (1972), 98.
6. ເປົ້າ ເອຊາຍ໏ 48:10; 1 Nephi 20:10.
7. ເປົ້າ ພອມນາ 7:11–12
8. See Doctrine and Covenants 58:4.
9. ເປົ້າ ດູບພະບົບ 14:5–30.
10. ເປົ້າ 1 ອິກິດ 3–4.
11. See Joseph Smith—History 1:15–17.
12. Amalie Hollenweger Amacher, unpublished history in possession of author.
13. ເຮັດເລື່ອ 12:11.
14. 2 ໂກຣິບໂຫ 4:17.
15. ເປົ້າ 2 ໂກຣິບໂຫ 11:23–28.
16. ເປົ້າ ຜິລິບປອຍ 4:13.
17. Robert D. Hales, “The Covenant of Baptism: To Be in the Kingdom and of the Kingdom,” *Liahona*, Jan. 2001, 6.
19. ມັດທາຍ 25:21.
20. ໄສນ 8:35, 37.